Nro 28.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 5. KWIETNIA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 27. Marca.

Feld-Marszałek *Roſſyiſki* Hrabia *Suwarow* przybył tu na dniu zawczorayſzym. — Nadzwyczayny dodatek do Gazety Dworſkiey dziſieyſzey, zawiera w ſobie następuiący opis: „Przyſłany od Arcy-Xiążęcia *Karola* kuryer Porucznik Baron *Moſkon* od regimentu *Macka*, przywiozł wiadomość, iż armia *Francuzka* pod dowodztwem Generała *Jourdan* od czasu swego przez *Ren* przeyścia, coraz daley wkraczała, i nasze ſłabe ſtanowiſka ze wſzyſtkich ſtron coraz bardziey odpierała, zawſze pod pozorem, że takowe kroki niepowinnny bydź uważane za nieprzyiacielſkie, i że armia *Francuzka* ma tylko wyraźne rozkazy zaiąć te i owe ſtanowiſka woienne. Tym ſpoſobem Generał *Jourdan* z głowną armią ſwoią wkroczył aż do *Oſterach*, dokąd także z drugiey ſtrony Generał *Ferino* ktory z iednym korpusem nad jezioro *Konſtancyeńſkie* był przeznaczonym, w dyrekcyi ku *Schuſſen* wkroczył, odparłszy Generała-Majora *Piatschek* aż do *Ravensburga*. W czaſie takowego wkraczania Arcy-Xiąże *Karol* iak nayspieszniey marsz swoy posuwał, i na dniu 20. ſtanął na wzgòrkach za *Sulgau* i *Altschauſen*; Arcy-Xiąze rozkazał woyſku swemu rozłożyć ſię obozem tuz przy głòwnych forpocztach swoiey przedniey ſtraży, a tym ſpoſobem zbiòr ſiły iego był tylko na marsz iedno-dzienny od woyſka *Francuzkiego* odległym. Tegoż samego dnia kiedy ſię Arcy-Xiąże w tym ſtanowiſku rozłozył, *Francuzi* natarli na naszą przednią ſtraz zaięli niektore iey oddziały, lecz te odparte na czas, gdy przez nadciągniętą pomoc wzmocnione zoſtały, z rowną ſzybkością odparły nieprzyiaciela aż do pewney rozległości. Kiedy tak Arcy-Xiąże przez pospiech marszow ſwoich poſtawił ſię w bliſkości armij nieprzyiacielſkiey, poſtanowił ią niezwłocznie na dniu 21. attakować. Nieprzyiaciel obrał sobie ſtanowiſko pod *Oſterach*, a głowną ſiłę ſwoią zebrał i rozłozył na bardzo korzyſtnych wzgòrkach tegoż *Oſterach* i *Mengen*. Płaszczyzna *Oſterach* ieſt bagniſta, i w takim położeniu, iż cztery tylko głowne drogi przez nią prowadzą. Tym ſpoſobem nieprzyiaciel przez tak dobrze obmyśloną i wybraną pozycyą, miał dla ſiebie wiele korzyści mieyscowey, i miał przez to znaczną przewagę. W tym ſtanie rzeczy Arcy-Xiąże osądził za rzecz nayprzyzwoitszą uderzyć wszyſtkiemi ſiłami na środek armii nieprzyiacielſkiey, i tym celem Arcy-Xiąże w tyle przedniey ſtraży pod Generałem Leutnantem *Nauendorff* zoſtaiącey, rozkazał iedney kolumnie pod kommendą Xiążęcia *Fürſtenberg* udać ſię w prawą wzdłuż *Dunaiu* ku *Mengen*, drugiey pod kommendą Hrabiego *de Wallis* udać ſię w lewą przez groblę *Altschauſen* ku *Oſterach*, w ktòrym to oſtatnim mieyscu sam Arcy-Xiąże prowadził kolumnę środkową przez groblę *Sulgan*. Udało ſię Arcy-Xiążęciu po naymocnieyszym kilkogodzinnym odporze nieprzyiaciela, wyruszyć go z ſtanowiſka iego i ścigać go aż do wzgorkow *Pfuhlendorff*. W tey wyborney pozycyi nieprzyiaciel znowu ſię okazał uszykowanym, a cały iego front zakryty był przez bagna. Arcy-Xiąże wyciągnął większą część armii ſwoiey przeciw prawemu ſkrzydłowi nieprzyiaciela, dla attakowania go na dniu 22. rownie z tey ſtrony iak z tyłu, co uſkutecznić dniem wprzod dla zapadaiącey iuż nocy było niepodobną rzeczą. Nieprzyiaciel niechciał ſię iednak wyſtawić na ten oczekuiący go attak, lecz cofnął ſię w nocy do *Stockach*, dokąd przez naszą przednią ſtraż był ściganym. Szczeguły tego odnieſionego zwycięſtwa wkrotce nadeydą i ogłoszone zoſtaną, tyle tylko w rapporcie ſwoim Arcy-Xiąże poprzedniczo wyraża, iż ſtrata nasza w zabitych i rannych dosyć znaczną była, gdyż attak mocney pozycyi pod *Oſterach* był bardzo ciężkim, tymczasem ſtrata nieprzyiaciela była znacznieyszą, zabraliśmy mu wiele niewolnikow i 3. armaty.

Przeznaczony na naywyższego kommendanta armii *Włoſkiey* Generał *Melas* doznał losu ſwego poprzednika Xiążęcia *Oranij*, umarł bowiem w *Gratz* z zgniłey gorączki. Zdaie ſię więc, iż naywyższa ta kommenda zoſtawać teraz będzie przy feldmarszałku *Suwarow*.

z Londynu dnia 8. Marca.

Dowiaduiemy ſię z *Cork*, iż Admirał *Kingsmill* ma rozkaz być w gotowości popłynienia na morze ze wſzyſtkiemi ſtatkami, które ſię na naszych brzegach znayduią, i że woyſka w okolicach tego miaſta będące, maią rozłożyć oboz. Lękaią ſię tam co moment napaści od *Francuzow*.

Dnia 10. t. m. Dwor wezmie żałobę po śmierci Xcia Fryderyka *Oranii*.— Jeden kuryer z *Wiednia* i poſłaniec *Roſſyiſki z Peterzburga*, przybyli tu wraz z pocztą *Hamburſką*.

Z *Dublina* pod dniem 5. Marca donoszą co naſtępuie. Na dniu 2. w niższey Izbie przeczytany zoſtał po trzeci raz bill przeciw insurgentom. Bill ten wiele roznioſł trwogi, gdyż obawiano ſię, aby tym ſamym wszyſtkie iuryzdykcye cywilne nie były znieſione, lecz umyſły zaspokoione nieco zoſtały po oświadczeniu lorda *Caſtlereagh*, iż tylko w przypadkach kryminalnych, ściągaiących ſię do rebelli, i względem ſamych burzliwych dyſtryktow, bill ten moc ſwoią mieć będzie.— Znaczny tłum insurgentow pod *Ashlone* zaiął iednego officera werbunkiem bawiącego ſię ze wszelką bronią iego, mundurami i znaczną ſummą pieniędzy. Insurgenci byli uzbroieni w śmigownice.— W *Dublinie* człowiek ieden za to, że chuſtkę zieloną miał na szyi, zabitym zoſtał, pomimo usprawiedliwień iego, iż ta chuſtka nie była żadnym znakiem partyi.— Mowią, iż bydło zabiiane przez insurgentow w hrabſtwach zachodnich, natychmiaſt ſolone, i do armiow insurgentow, w rozmaitych okolicach wyspy zbieranych odwozone bywa.— W hrabſtwie *Galway* rozmaite znaczne osoby pogrożkami przymuszone zoſtały do dania wielkich ſumm pieniężnych na utrzymanie armii insurgentow w prowincyi *Connaugt* zgromadzaiącey ſię.— Rząd odebrał kuryera z *Konſtantynopola*, ktòry przywiozł lądem z *Indyow Wschodnich*, depesze w *Liſtopadzie* datowane. Potwierdzaią one wiadomość o uzbraianiach *Tippo-Saiba*, i innych Xiążąt *Indyiſkich* przeciw *Anglij*, i że woyna z niemi ieſt niezawodna.— Z wyspy S. *Heleny* mamy donieſienie, iż na tamteyszym morzu widziano dwa konwoie *Francuzkie* woyſkiem napełnione płynące do *Indyow*.

Liſty prywatne z przylądka *dobrey nadziei* donoszą, iż tam mocnych używaią środkow dla utrzymania w poſłuſzeńſtwie tamteyſzych rodakow *Hollendrow*. Rząd przymuszony był zagrażać niepoſłuſznych przykładnym ukaraniem.—Podług liſtow prywatnych z *Hiszpanij*. Dwor tamteyſzy oświadczył *Lizbońſkiemu*, iż wezwanie przez niego do kraiow ſwoich tak wielkiey liczby woyſk *Angielſkich* (ieżeli daley będzie kontynuowane) uważać będzie za wypowiedzenie woyny. Na co *Portugalia* miała odpowiedzieć, iż lękaiąc ſię napaści od *Francuzow*, nie tylko *Angielſkie*, ale z innych nawet kraiow obce woyſka przyimie do ſiebie, byleby ie tylko otrzymać mogła. Co w tey mierze dwòr *Hiszpańſki* przedſiewezmie, ieszcze nie wiadomo.

z Paryża dnia 18. Marca.

Dyrektoryat Wykonawczy podał Radzie 500 dnia 12 Marca naſtępuiące poselſtwo. *Obywatele Reprezentanci.* Jakażkolwiek ieſt wielkość zdarzeń, które zaszły od zawarcia Traktatu w *Campo Formio*, obecna ieſt ieszcze pamięć tych, ktòre go poprzedziły. Niezapomniano tego, iż po pięcioletnich tryumfach, i w momencie gdy armie *Francuzkie* o kilkanaście tylko mil znaydowały ſię od *Wiednia*, Rzplta zezwoliła na zawieszenie paſma ſwych zwycięztw, i nad pomyślność niektorych oſtatnich uſiłowań, przenioſła rychłe powrocenie pokoiu. Można ſobie przypomnieć, iż gdy Traktat ogłoszonym zoſtał, umiarkowanie zwycięzcy tak ſię zdawało wielkim, iż potrzebowołc nieiakiego usprawiedliwienia. Możnaż było przewidzieć, iż ta ugoda w którey ſiła okazała ſię tak ulegaiącą, w ktòrey nayhoynieyſza nadgroda miała wszelkie umorzyć żale, nie tylko nieotrzyma przyobiecaney ſobie trwałości, lecz będzie nawet w swoiey zasadzie, oszukuiącym tylko wątłey zgody zakładem, i że nagłe zadane iey razy wszyſtkie pochodzić będą od tego Mocarſtwa, ktòre winne było Rzpltey znaczne nadgrodzenie szkod, iakie przez ciąg woyny ponioſła? Co za nieſłychana i ciągła przeciwność! Gdy Rzplta czyni nieuſtanne ſtaranie w wykonaniu każdego warunku Traktatu, który nie ieſt w ſtosunku ani z iey pomyślnościami, ani z tym czym ſobie mogła nadgrodzić przez sprawiedliwą zemſtę za plany zniszczenia ciągle przeciwko ſobie układane, *Auſtrya* zamiaſt okazać swoie ukontentowanie na powolność ktòra iey naywiększe oszczędziła nieszczęścia, nie zdaie ſię być zatrudnioną iak tylko umorzeniem i zniszczeniem ugody, ktòra iey ratunek przynioſła.

Pomiędzy gwałceniami Traktatu ktòrych ſię to Mocarſtwo dopuściło, niektore z nich były tak iasne, iż iuż wzbudzały zadziwienie *Europy* i gniew Republikanow; Inne mniey publiczne lub mniey poſtrzeżone, niemniey iednak były nieprzyiacielſkie, a Dyrektoryat Wykonawczy nie może dłużey zwłoczyć wyſtawienia Ciału Prawodawczemu okoliczności poſtępowania gabinetu *Auſtryackiego*, poſtępowania prawdziwie zaczepnego, powſtaiącego przeciwko pokoiowi, a ktòrego żadne uſiłowanie, żaden przykład, nie mogł zwrocić do zachowania przyiętych obowiązkow. W ſamym czaſie zawartego w *Campo Formio* Traktatu, umowiono było nawzaiem w przydatkowym akcie Traktatu, iż cała część Territorium *Niemieckiego* rozciągaiącego ſię od *Tyrolu*, i granicy pańſtw *Auſtryackich*, aż do lewego brzegu *Menu*, uwolniona razem zoſtanie i od woyſk *Francuzkich* i od woyſk Ceſarſkich, rownie iako i od woyſk Rzeszy, ktòre zoſtawały na żołdzie tego Monarchy, oprocz ſtanowiſka *Kehl*, ktòre miało zoſtać przy Rzpltey. Sciśleyſza ieszcze konwencya zawarta i podpisana w *Raſtad* 11. Frimaire roku 6. odnowiła ten obowiązek, i oznaczyła czas ſtały do iego wykonania.

Z ſtrony Rzpltey to wykonanie było zupełne i rychłe,

Z ſtrony *Auſtryi* było przewłoczone, łudzące i dotąd nieuſkutecznione. W *Filipsburgu* Cesarz zoſtawił ſwoią załogę i magazyny. W *Ulm*, *Ingolſtad*, nieprzeſtawał utrzymywać woyſka, i wyższego sztabu gotowego do przyięcia większey ſiły. Wszyſtkie twierdze *Bawaryi* są zoſtawione do iego użycia, i nie tylko że na czas w Traktacie wyrażony, Xięſtwo to było nie od woyſk uwolnione, lecz widziemy nadto, iż ieszcze dziś mieści w sobie ſto tyſięcy woyſk *Auſtryackich*, przeznaczonych zarazem i do rozpoczęcia krokow nieprzyiacielſkich przeciwko *Francyi*, i do zaboru kraiu od tak dawna przez Dwor *Wiedeńſki* pożądanego.

Gdyby ten dwor miał kiedy zamiar pokazania ſię wiernym ſwoiemu traktatowi, naypierwszym tego zamiaru ſkutkiem, byłoby bez wątpienia zgodne wzaiemnych legacyow przyspieszenie, wſzakże *Auſtrya* nie tylko pokazała ſię zbyt od tego daleką, lecz iakie było Dyrektoryatu Wykonawczego zadziwienie, gdy zoſtał uwiadomionym, iż w *Wiedniu* uważano pełnomocnikow na kongreſs *Raſtadſki* z oboiey ſtrony wyſłanych, za doſtatecznych na utrzymywanie kommunikacyow między dwoma kraiami, a traktat w *Campo-Formio* iako potrzebuiący od traktatu Rzeszy dalszych wyiaśnień, nim zwyczayne doſkonałego porozumienia związki zupełnie przywroconemi nie będą. Tak zimne tłumaczenie traktatu, tak wyraźne oddalanie ſię od tego co miało iego wypadki przyspieszyć, nieobiecywało ażeby miał być długo ſzanowanym. W tych okolicznościach, Rząd ieden, ktorego utrzymanie zaświadczało także umiarkowanie Rzeczypospolitey, śmiał na nowo ściągnąć iey zemſtę przez nayokropnieyszą zdradę: wyſtępek duchowieńſtwa zoſtał ukarany, a *Rzym* odzyſkał wolność; lecz Dyrektoryat Wykonawczy przewiduiąc, iż to zdarzenie nieomieszka zatrwożyć Dwor Cesarſki, i sprawiedliwemu odwetowi dać pozor do dumney napaści, osądził za rzecz potrzebną odsunąć wszyſtkie ceremonialne względy, ktoreby go wſtrzymywać mogły i wyſłać do *Wiednia* Obywatela *Bernadotte* iako ambaſſadora Rzeczypospolitey *Francuzkiey*, z zaleceniem, ażeby tam dał do zrozumienia, iż zznieſienie rządu Papieſkiego w *Rzymie* nic nie odmieni w zakryśleniu granic kraiow *Włoſkich*, iż poſtanowione iuż i uznane Rzplte, nie powiększą ſię żadną częścią kraiu *Rzymſkiego*, co zachowywało w całey swey zupełnosci traktat w *Campo-Formio* zawarty; gdyz oznaczaiąc rozległość Rzeczypospolitey *Cisalpińſkiey*, nie mogł, co do ſkutkow, przewidzieć ani zapobieżeć zdarzeniom, ktore mogły odmienić poſtać innych kraiow *Włoſkich*, za własne przez nie czynione napaści. Atoli Ambaſſador Rzeczypospolitey z oziębłością od Dworu *Wiedeńſkiego* zoſtał przyięty. Ten dowod nayrzetelnieyszey troſkliwości, to wyſłanie agenta nayszanownieyszym upoważnionego charakterem zoſtało bez wzaiemności, a wkrotce zdarzenie, nie tak ieszcze znieważaiące przez okoliczności, ktore mu towarzyszyły, iak przez naſtąpioną bezkarność, okazało taiemne Dworu *Wiedeńſkiego* ſkłonności.

Gdyby na pierwszą o tey zniewadze wiadomość, Dyrekt: Wykon: nie miał gruntownego powodu nie uznawać w tym iak tylko dzieło dwoch Dworow uſilnie dybiących ſię na rozniecenie woyny lądowey, gdyby mogł był wierzyć, iż Cesarz wiadomy był spiſku pod ſwemi ułożonego ocsyma, nie byłby ſię na moment namyślał nad wezwaniem Narodowey zemſty przeciwko tak obraźliwemu zgwałceniu ſtanu pokoiu i praw Narodow, tak świętobliwie przez Rzpltą szanowanych, nawet w pośrzod naygwałtownieyszych Rewolucyi burzow. Lecz mogło to bydź iż gabinety *Peterzburſki* i *Londyńſki* potrafiły przysposobić i kierować przez swoich agentow rozruch o ktorym Cesarz niewiedział ani onego potwierdził. Oświadczenie żalu iakie w pierwszych momentach Ambaſſadorowi Rzpltey przez P. de *Colloredo* przynieſiono, zapowiedziane wyſłanie P. *Degellmann* do *Paryża*, były pobudkami do spodziewania ſię, iż Dwor Cesarſki nie omieszka dochodzić i ſkarać ukrzywdzenie, ktorego lękał ſię nawet pozoru uczeſtnictwa. Gdy ſię nadto dowiedziano, iż Miniſter, ktory był oſkarżony o dopomaganie zapalczywościom *Angielſkim* i *Roſſyiſkim*, uſtąpił ſwego urzędu Hrabiemu de *Cobenzl*, i że ten wyieżdża do *Selz* dla dania tam satysfakcyi, Dyrektoryat nie mogł tego żałować iż dał powod tym konferencyom, nie tyle ſłuchaiąc pierwszych zapędow ſprawiedliwego gniewu iak bardziey, troſkliwy przez wspolne tłumaczenia umorzyć to wszyſtko co tylko było przeszkodą do powrocenia nayzupełnieyszey zgody. Takie zaś było z iego ſtrony tego poiednania pragnienie, iż nadzwyczayny Ambaſſador Rzpltey odebrał oſtateczną Inſtrukcyą, ażeby za całą nadgrodę zniewagi 24 Germinal (13 Kwietnia) w *Wiedniu* odnieſioney, przeſtał na proſtey tego poſtępku naganie i na oświadczeniu, iż winowaycy będą wyszukiwani. Ale zaledwo tylko zaczęły ſię w *Selz* konferencye, gdy Dwor Cesarſki swoie tony i swoie poſtępki odmienił. Baron de *Degelmann* nie poiechał do *Paryża*; P. de *Thugut* pozoſtały w *Wiedniu*, powrocił do Miniſterium; rozpoczęte processa bez żadnego uſtały ſkutku. Hrabia de *Cobenzl* zamiaſt ofiarowania lub zezwolenia na zadosyć uczynienie, ktore było głownieyszym iego poselſtwa zamiarem, okazywał przedſiewzięcie zwrocenia konferencyow do innych okoliczności, i ſkończył na odmowieniu wszelkiey satysfakcyi, nawet tey na ktoreyby Rzplta przeſtała, gdy zoſtał przekonanym, iż Dyrektoryat nie przyimie propozycyow przez ktore Dwor *Wiedeńſki* nawet w pośrzod pokoiu, chciałby go uczynić wspolnikiem nayniesłychańszych zaborow.

Rozłączyli ſię negocyatorowie, i natychmiaſt ten, ktory był przez J. C. Mość do *Selz* poſłany, dla przekładania czczych oświadczeń pokoiu, odebrał zlecenie poiechać do *Peterzburga*, przyłączyć ſię do wszyſtkich zahęcań Rządu *Angielſkiego* ku rozniecenia nowych pożarow woyny. Zaiſte potrzeba było, azeby Dyrektoryat Wykonawczy był zaięty głęboko miłością pokoiu, iżby ſię od tego czasu nieprzekonał iż oczywiſtości nieprzyiaznych zamiarow Domu *Auſtryackiego*, i aby na iego zamachy unikał odpowiedzieć. Widział w *Raſtad*, od zaczęcia kongreſſu, iż ani miniſter Cesarſki, ani miniſter Auſtryacki nieprzeſtawali pokazywać ſię przeciwnemi wszyſtkim propozycyom Rzpltey, ktore mogły do oſtateczney i trwałey doprowadzić pacyfikacyi. Wiadome mu były trudności, ktore czyniono w *Wiedniu* w uznaniu miniſtra *Cisalpińſkiego*, co było iſtotnym zaprzeczaniem warunkow umowionych traktatem w *Campo-Formio*. Widział także, iż gabinet *Auſtryacki* (iakieżkolwiek było osobiſte zdanie Cesarza) ulegaiący bardziey iak kiedy namowom *Anglii*, wpaiał w dwor *Neapolitańſki* zaufanie, ktore go do naynierozsądnieyszych przywodziło śrzodkow, i kierował taiemniey *Piemontem*, ktory niedawno podziałowi poświęcił.

Ileż pobudek do wyrzeczenia ſię wzgardzonego, i zgwałconego przez *Auſtryą* traktatu, ktory przeſtał być obowiązuiącym dla Rzpltey. Lecz cierpliwość i przedſięwzięcia Dyrektoryatu Wyk: muſiały ſię pokazać wyższemi nad wyraznieysze ieszcze zaczepki. W momencie, gdy burzyciele w kraiu *Gryzonow*, przywłaszczywszy sobie zwierzchność kraiową, okazywali ſwoią niespokoyność z ſąſiedztwa armii *Francuzkiey*, oraz względem wymyślonych zamiarow przeciwko ſwoiey niepodległości i neutralności, udaiąc przytym zupełne bespieczeńſtwo z ſtrony *Auſtryi*, twierdząc, iż od niey odebrali iak naymocniey zabespieczaiące zapewnienia, Dyrektoryat osądził rzeczą przyzwoitą uwiadomić mieszkańcow, iż iey graniec poty będą ſzanowanemi, poki tylko od *Auſtryi* zoſtaną nietknięte. W kilka mieſięcy potym oświadczeniu, korpus woyſk *Auſtryackich* wtargnął do kraiu *Gryzonow* i w nim ſię rozłożył.

Co tylko w tym zaięciu było nieprzyiacielſkiego, co tylko zamykało taiemnych podeyściow, nic ſię nie ukryło przed okiem Dyrektoryatu. Jawną było rzeczą, iż tym ſposobem *Auſtrya*, gotowała ſobie ſposoby zamieszania w *Helwecyi*, napaści na *Cisalpinow*, i w ſtanowiącym momencie, podania ręki Krolowi *Piemontu*, dla zamknięcia wraz z nim wszelkiego ratunku *Francuzom*, ktorych kazano obarczyć przez ſto tyſięcy *Neapolitańczykow*, i ktorych śmiano iuż uważać zwyciężonemi. Te układy nie były tayne Dyrektoryatowi Wykon:, lecz niechciał w tym poſtrzegać wyraźney napaści, i dopiero gdy zawczesny attak Krola *Neapolitańſkiego*, nową otworzył woynę, Dyrektoryat doſtawszy dowodu wspolnictwa Krola *Sardyńſkiego*, dla odwrocenia mogących naſtąpić ſkutkow, opanował iego fortece, uprzedzaiąc tym ſposobem kilku dniami ułożone ich przez woyſka *Auſtryackie* zaięcie, do ktorego opanowanie kraiu *Gryzonow* miało być tylko wſtępem. Lecz gdy Republikanie odparli we *Włoszech* napaści, i zapobiegali zdradom, w tymże czaſie Dyrektoryat, lubo wiadomy o traktacie między *Wiedniem* i *Neapolem*, lubo widział Generała *Auſtryackiego* na czele *Neapolitańſkiey* armii, lubo mu były znaiome obroty woyſk w *Tyrolu* i w pułnocnych *Włoſzech*; atoli upierał ſię ieszcze przy ſtateczney chęci utrzymania z Cesarzem pokoiu; a ſzczerość iego w tey mierze życzenia, dosyć ſię iawnie okazała w iego z *Toſkanią* poſtępowaniu, gdyż od dawna było niepodobieńſtwem oddzielić dwor *Florentcki* od *Wiedeńſkiego* Dworu. Wiedział Dyrektoryat, iż podroż *Manfrediniego* do *Wiednia* ſtosowną była do tychże ſamych zamiarow, ktore tam ſprowadziły z *Neapolu* Xcia *de Montechiaro*, i pożytecznie przygotowała pomyślność iego poselſtwu, przykładaiąc ſię do wzmocnienia w Cesarzu żądzy pomnożenia ſwoich wpływow we *Włoszech*, ſzukania tam nowego wzroſtu pod pozorem nadgrody, ſprzeciwiania ſię ugruntowaniu Rzpltey *Cisalpińſkiey*, a nadewszyſtko do opierania ſię exyſtencyi Rzpltey *Rzymſkiey*.

Podobnież był uwiadomonym, iż w czaſie gdy Dwor *Neapolitańſki* sposobił ſię do wyſłania swoiego woyſka do *Medyolanu*, ſam W. Xiąże czynił woienne przygotowania, przynaglaiąc one nad miarę sposobności kraiu, nakazuiąc procz zupełnego uzbroienia tłumow, dobrowolne w każdym mieście i wsi zaciągi; wprowadzaiąc przymuszoną pożyczkę, domagaiąc ſię od Kościołow Zakonow i Szlachty ich ſreber, przedſiebiorąc nakoniec wſzyſtkie śrzodki ktore okazywały taiemne do rozlegleyſzych zamiarow dążenia; i pomimo ſztuki z iaką ſtarano ſię ukrywać te nieprzyiacielſkiego poſtępowania ślady. Dyrektoryat Wyk: niemnieyszych nabył dowodow, iż W. Xiąże mocno polegał na zniszczeniu *Francuzow*, iż zamknął wſzyſtkie ſzlaki przez ktoreby mogli przedſiebrać cofanie ſię do iego kraiow, i zawarował ie liczną artylleryą, ktora miała dokonać klęſki armii *Francuzkiey* tym czasem gdy z inney ſtrony woyſko *Neapolitańſkie* i kilka *Angielſkich* okrętow zaymowało *Liwornę*, coby ſię nigdy nieſtało, gdyby ten Xiąże był tylko oświadczył, iż na to niechce zezwolić. A tak naypierwsze poruszenie armii *Francuzkiey* muſiało być ku *Liworno* i *Florencyi*; i ieżeli Dyrektoryat (ktory dopiero poźniey z pewnością ſię dowiedział ile W. Xiąże ktory ſię ieszcze dotąd taiemnie uzbraia, ſtał ſię wyſtępnym) zawieſił ſkutek swoiego przedſiewzięcia, uczynił to dla tego, iż uważaiąc Dwor *Toſkańſki* iako nie tak ściśle przywiązany do intereſſow i zamiarow Dworu *Neapolitańſkiego*, iak bardziey do *Wiedeńſkiego* Dworu, powątpiewał ieszcze ażeby ten chciał uporczywie żądać ponowienia woyny. Lecz wkrotce dowodnieysze ieszcze od poprzedzaiących zdarzenie, niemogło iuż zoſtawić żadney wątpliwości o zamiarach *Auſtryi*, a tym ſpoſobem okazało miarę zamiarow W. Xiążęcia. Dwadzieścia pięć tyſięcy *Moſkalow* pomykało ſię w kraie *Niemieckie*, a za niemi miało poſtępować kilka rownie licznych korpusow. Monarcha *Roſſyiſki* ogłoſił po całey *Europie* ſwoie nieprzyiacielſkie przeciwko *Francyi* zamiary; i gdy iego ſlotty otrzymawſzy pozwolenie przeyścia przez cieśninę, wchodziły na śrzodziemne morze dla napadania tam na osady *Francuzkie*, woyſka iego rownież ſobie ſzukały drogi lądem dla doścignienia woyſk Republikanckich; a to w tym momencie gdy Cesarz znaydował ſię ieszcze w ſtanie pokoiu, gdy Rzesza neutralna przez uroczyſte zawieszenie broni, zbliżała ſię do kresu pacyfikacyi; gdy monarcha ſprzymierzeniec *Konſtantynopola* i *Londynu*, chcąc ſwoie z ich uſiłowaniem połączyć, ſtawa na granicach *Auſtryackiego* kraiu, a iego armia znayduie tam uprzeymie przyięcie. Oczewiſtą ieſt rzeczą, iż tam była ſpodziewaną. Cesarz opuszcza ſwoię ſtolicę, ſam wychodzi naprzeciw-

ko *Roſſyiczykom*, przyimuie ich okrzyki, i łączy ſię do ich zamiarow, nie oszczędzaiąc im darow i względow. Uderzony zgorszeniem tego poſtępku, uwiadomiony, iż *Moſkale* z gruntu *Auſtryackiego* maią przeyść na grunta Rzeszy, Dyrektoryat Wykon: hamuiąc ieszcze pierwszy zapęd narodowey wynioſłości, przeſtaie na żądaniu tłumaczenia od Cesarza i Rzeszy. Cesarz milczy. Jego pełnomocnicy chcieliby zaprzeczyć iż odebrali Noty od miniſtrow *Francuzkich*. Deputacya Rzeszy odwołuie ſię do ſeymu, a ſeym odwołuie ſię do Cesarza.

Tym czasem marsz woyſk *Roſſyiſkich* trwa ciągle przez *Morawią* i *Auſtryą*, zbliżaią ſię nawet do *Bawaryi*, a przyiacielſkie przekładania Rzpltey żadney nieściągaią na ſiebie uwagi, równie iak intereſs *Niemiec*, który z tym wkroczeniem woyſk obcych nigdy zgodzić ſię nie może. Nadeszła więc chwila, w którey Dyrektoryat nie mogł dłuższey użyć przewłoki, i przymuszony zoſtał odmienić ſwoy ſposob mowienia, ktory daley przedłużony, mogłby narazić na zgubę godność narodową i bespieczeńſtwo kraiu. Rzplta gotowa była nadać pokoy, ſkoroby tylko żądano go od niey, gotowa była przyłożyć nayuſilnieyſzych ſtarań do utrzymania tego co dać przyrzekła, lecz muſiała nakoniec poznać wſzyſtkich ſwoich nieprzyiacioł, a tych którzy woyny pragneli, trzeba było przynaglić do wyraźnego tłumaczenia ſię. To było celem i treścią obu Not pod d. 12. *Pluviose* Miniſtrowi *Auſtryackiemu* i Deputacyi podanych. Naznaczony zoſtał termin Cesarzowi do dania kategoryczney i zaspakaiaiącey odpowiedzi z wyrażeniem, iż milczenie jego w tey mierze lub odmowienie, za krok nieprzyiacielſki poczytanym zoſtanie. Termin ten na dniu 27. *Pluvios* upłynął, a do tąd ieszcze żadney odpowiedzi nie dano.

Takie to było Obywatele Reprezentanci poſtępowanie Dworu *Wiedeńſkiego*. Przez takowy to ſzereg czynow, Traktat w *Campo Formio* w początku ſamym zoſtał zaraz wzgardzony, w wielu nayznacznieyſzych częściach swoich z ſtrony *Auſtryi* nie uſkuteczniony, każdego dnia przez nieprzyiacielſkie uzbraiania oſłabiany, nakoniec teraz związkom z *Moſkwą* i *Anglią* zupełnie poświąconym zoſtał. Takim to ſpoſobem Cesarz naraża na niebespieczeńſtwo Rzeszę *Niemiecką*, odeymuie iey dobrodzieyſtwo rospoczętego pokoiu, i wyſtawia na nowo *Niemcy* na wſzyſtkie wypadki woyny, w którey Ceſarz i Rzesza ſamey tylko *Moſkwie* dopomagaią. Takim to ſpoſobem poſtanowienie Dworu *Wiedeńſkiego* ściągneło za ſobą poſtanowienie *Toſkańſkiego*; tak dalece, iż nie ieſt wolno Dyrektoryatowi ieden dwor od drugiego rozróżniać. Z tych powodow Dyrektoryat przymuszony ieſt, milczenie Cesarza na terminie w *Raſtad* wyznaczonym, uznać za krok nieprzyiacielſki, a ponieważ uwiadomionym zoſtał, iż woyſka *Auſtryackie* w *Bawaryi* i *Szwabij* uczyniły poruszenia do attaku, przeto z żalem wyrzeka ſię nadziei utrzymania pokiou z *Niemcami*, lubo zawſze gotowym ieſt ſłuchać przyzwoitych propozycyow do nowey i zupełney ugody. Uwiadomia przytym was Obywatele Reprezentanci, iż użył potrzebnych śrzodkow do obrony kraiu, i razem przekłada potrzebę wypowiedzenia woyny Ceſarzowi, Królowi *Węgierſkiemu* i *Czeſkiemu*, i W. Xciu *Toſkańſkiemu*.

(podpisano) BARRAS *Prezydent.*

LAGARDE *Sekretarz.*

Wypowiedzenie woyny zoſtało uchwalone przez Ciało Prawodawcze na dniu 12. t. m. o godzinie w pół do czwartey po obiedzie, a o godzinie 4 kuryerowie powiezli ie do armiow. W ten sam dzień wieczorem przyszła wiadomość, iż Generał *Maſſena* zaiął cały kray *Gryzonow*.— *Scherer* przybył do *Medyolanu*. Generał *Hatry* znayduie ſię przy nim. Pierwsza operacya którą roſpocznie, będzie opanowanie *Florencyi Liworno* etc.

Pomiędzy wyższemi officerami morſkiemi i kapitanami okrętowemi w *Breſt* zaszło wiele odmiany. Otrzymali kommendy szef dywizyi *Bompard*, *l'Heritier*, *Allemand* etc. tudzież kapitanowie okrętowi *Bergeret*, *Bigot*, *Bouillac*, *Richer* etc. Miniſtroſtwo Ob. *Bruix* zaszczyca ſię pomyślnemi ſkutkami iakich od dawnego czasu nie widziano. Wyszukuie on wszędy talentow wzgardzonych i zapomnianych, port ieſt zupełnie w żywność opatrzony, roboty z nadzwyczaynym pospiechem są dokonywane. Wszyſtko nam czyni nadzieię, iż wkrotce ogromną ſiłę morſką mieć będziemy.

Jeſt rzeczą pewną, iż G. *Championnet* ſtał ſię poſłuſznym dwom wyrokom przeciwko ſobie przez Dyrektoryat wydanym. Skoro tylko odebrał o nich wiadomość, natychmiaſt zdał kommendę armii *Neapolitańſkiey* Generałowi *Macdonald*, i oddał ſię w ręce agentow, którzy go do *Paryża* poprowadzić mieli.

KommiſſarzeCywilni, których G. *Championnet* przymuſił do oddalenia ſię z *Neapolu*, przywołani zoſtali przez G. *Macdonald*, ſkoro tylko tenże obiął generalną kommendę. Zdaie ſię, iż G. *Championnet* ſądzony będzie przez Radę woienną w Paryżu, dokąd w krotce ma przybyć.

Konwoy przeszło z 200. żaglow złożony, płynący z wschodnio-południowey ſtrony, wszedł do portu *Breſteńſkiego* d. 1. m. pod eſkortą 6. fregat. Kommenda nad tym całym konwoiem, była przy kapitanie okrętu *Lebozec*.— Oſtatnie liſty z *Kadix* donoszą, iż eſkadra *Angielſka*, która na nowo rozpoczęła oblężenie tego portu, ſkłada ſię z 14. okrętow liniowych, z których 3. o trzech moſtach. Generał Hiszpańſki *Maſſaredo* uwiadomiony, iż nieprzyiaciel czynił przygotowanie do wylądowania, natychmiaſt przedſięwziął wszyſtkie do obrony śrzodki.— Dnia 4. t. m. dało ſię uczuć trzęſienie ziemi w *Nicei*.

Zapewniaią iż Deputowani, których Rząd tymczaſowy *Neapolitańſki* wyſłał do *Paryża*, żądali oſtateczney organizacyi; i że lubo i z *Turynu* wyprawiono także Deputowanych z podobnymże do Dyrektoryatu żądaniem, los iednak *Piemontu* nie będzie rozſtrzygnionym, aż przy powszechnym pokoiu.— Pomiędzy członkami nowey deputacyi *Piemontſkiey* przybyłey do *Paryża*, znayduie ſię Ob. *Botton* bywszy intendent *Sardyńſki*, i bywszy miniſter ſkarbowy.

Ob. *Duſſaux* znakomity członek Konwencyi Narodowey i Inſtytutu po długiey i przykrey chorobie umarł dnia wczorayszego.

Teatr *Odeon* w perzynę obroconym zoſtał. Dnia wczorayszego o godzinie 6. zrana pokazał ſię ogień w wyższey części ſali, gdzie ſię znaydowało wiele palnych rzeczy. Pomimo rychłey pomocy niepodobna było wſtrzymać ſzerzącego ſię pożaru. O 8. godzinie kopuła budowy zawaliła ſie z okropnym trzaſkiem, a o 10. śrzodek całkiem spłonął. Trzech robotnikow pompowych utraciło życie. Nie można ieszcze wiedzieć przyczyny tego zdarzenia; wielu mniema, iż ieſt ſkutkiem złey woli. Aresztowano iuż kilka osob.

Dnia 19 Marca.

Miniſter marynarki wyiechał dnia 17. do *Breſt* wraz z Ob. *Foreſtier* iednym z ſzefow kancellaryi, i *Blad* bywszym członkiem Konwencyi, a dziś Kommiſſarzem Marynarki. Wziął także z ſobą wielu officerow.

Liſt iednego officera od armii *Dunaiu* pod datą 10. t. m. zawiera w sobie naſtępuiące ſzczeguły o pierwszych obrotach tey Armii: przybyliśmy nakoniec do wſtępu gor nad czarnym lasem. Armia przymuszona ieſt poſtępować w proceſſyi w tym okropnym kraiu, w którym niemożna ſię rozciągnąć iak tylko tyle, ile pozwala ſzerokośc dolin, a których śrzodek zaymuie zawsze potok. Nasze prawe ſkrzydło przeszło przez moſt *Bazyleyſki* i okrążyło *Szwaycaryą* pomykaiąc ſię na *Blumberg*. Nasze lewe ſkrzydło weszło na dolinę *Rendien*, przebiegło *Kniebis*, i zaięło ſtanowiſko naprzeciw *Freudenſtad* i *Rothweil*, przednia ſtraż i ieden oddział poſtępowały przez dolinę *Kinzing*, a potym zwrociwszy ſię na dolinę *Gunſtach*, posunely ſię, iedna naprzeciw *Donesching* przy zrzodłach *Nekeru* i *Dunaiu*, druga naprzeciw *Willingen*; korpus odwodowe poſtępowało drogą ku *Fryburgowi* i *Val-d'Enfer* i rozłożyło ſię w tyle prawego ſkrzydła. Spodziewamy ſię wkrotce poſtąpować daley. Nasze lekkie woyſka z przedniey ſtraży dowiedziały ſię o części kawaleryi nieprzyiacielſkiey, która ſię pokazała przed *Stockach*. Zanosi ſię iak widzisz na wielkie zdarzenia.

Donoszą z *Breſt* pod datą d. 13. iż Vice-Admirał *Morard de Galles* wyieżdża po iutrze do *Paryża* wezwany od Dyrektoryatu Wyk: Wszyscy officerowie, którzy byli ieńcami w *Anglij*, powrocili do *Francyi* w zamianie lub na ſłowo.

Liſt z *Alikantu* pod datą 2. t. m. donoſi co naſtępuie; ſzebeka *Hiszpańſka St. Jozef* pod kommendą kapitana Jana *Sala*, przymuszoną zoſtała poddać ſię dwom okrętom *Angielſkim*, lecz po nader ſilnym odporze. Ten ſtatek grubą mgłą pokryty, znalazł ſię otoczonym i wziętym między dwa ognie, okazawszy wprzod po dwakroć ſwoią dzielność. Uderzył na niego ieden korsarz *Angielſki* w wyższey ſile, lecz go ſtatek *Hiszpański* na dno morſkie pogrążył. Drugi brygantyn *Angielſki* od 16. armat, chciał ſię pomścić za pierwszego, lecz po krwawey bitwie na powietrze wysadzonym zoſtał.

z Bukareſtu dnia 2. Marca.

Xiąże Wołoſki *Hanggeri* zoſtał na mocy fermanu W. Sułtana złożonym z doſtoyności ſwoiey. Alexander *Murusi* bywszy przed kilku laty Hospodar *Multańſki* a poźniey *Wołoſki*, obiął znowu tę doſtoyność. Złożony Xiąże zoſtał od przyſłanego z *Konſtantynopola* Kapidzy Baszy w własnym domu ściętym, i głowa iego poſłaną ieſt do *Konſtantynopola*. — Przez *Jaſſy* przechodzić ma 24. regimentow *Roſſyiſkich* tak kawaleryi iak infanteryi. — W *Warnie* także kilka oddziałow woyſka *Moſkiewſkiego* wſiadło na okręty dla popłynienia do *Włoch*.

z Mitawy dnia 18. Marca.

Feld-Marszałek *Suwarow* przybył do *Peterzburga* z tymże ſamym kuryerem, który mu przywiozł rozkaz Imperatora wzywaiący go do ſtolicy. Udał ſię natychmiaſt do dworu dla odebrania inſtrykcyi tyczącey ſię kommendy we *Włoszech* mu powierzoney. Otrzymał ią wraz z krzyżem *Maltańſkim*. Za którą to dyſtynkcyą podzię kował Monarſze w ſłowach: *Niech Bog ocali Imperatora.*

z Brünn dnia 26. Marca.

Na dniu 24. przybył tu Feld-Marszałek *Roſſyiſki* Hrabia *Suwarow*, niezatrzymawſzy ſię iednak tylko przez kilka godzin, w dalszą do *Wiednia* puścił ſię podroż. Ciekawość oglądania tak osobliwego Rycerza, ściągneła tłum ludu przed Auſteryą do ktorey zaiechał. Wychodząc z poiazdu witany był okrzykiem: *niech żyie Suwarow*. Rycerz ten przeięty wſkroś tym zachwyceniem *Brünczykow*, zawołał na odwrot: *niech żyie Paweł i Franciszek II.* co przez przytomnych powtorzonym było. Potym Bohatyr ten obrocił ſię do zgromadzonego tłumu i dziękował z rozrzewnieniem kochanemu ludowi za dobrą o nim opinią, dodał, iż przybywa na rozkaz Ceſarza, i wſzyſtkiego przyłoży, aby uſprawiedliwił położone w nim zaufanie *Pawła* i *Franciszka*. „Proszcie Boga dobrzy ludzie (rzekł przy końcu) w tym świętym dniu Wielkanocnym, aby Bog mnie i orężowi naszych naylepszych władzcow dopomogł.“ — Ta mowa wſzyſtkich przytomnych ſerca z taką gwałtownością ſkrępowała, iż naymocnieysze wzruszenie na każdego twarzy iawnie wyrażone było. Zgromadzony więc tłum unieſiony uczuciem, zaczął krzyczeć *niech żyie Suwarow*. — W *Wiedniu* przygotowane ieſt mieszkanie dla niego u poſła *Roſſyiſkiego* Hrabiego *Raſumowſkiego*. Zamiaſt łożka w pokoiu ſypialnym, nałożono wielki ſtos ſiana, gdyż wódz ten na ſianie tylko ſypiać przywykł.

z Inspruka dnia 17. Marca.

Francuzi pomkneli ſię w znacznych ſiłach od kraiu *Gryzonow* i *Walteliny*, ku *Sultz* nad *Inn*, dla przeyścia z tamtąd do zachodniego *Tyrolu*. Woyſka Cesarſkie z tey ſtrony znayduiące ſię, uſtąpiły z *Sultz* i *Zernez*, dla ſkupienia ſię od ſtrony *S. Marcina*.

z Augsburga dnia 19. Marca.

Z okolic ieziora *Konſtancyeńſkiego* przybyło tu wiele wozow z rannemi, których złożono w naszym ſzpitalu.

z Ratyzbony dnia 21. Marca.

Dzień i noc przechodzą tu oddziały woyſka *Auſtryackiego* i wſzelkiego rodzaiu rynsztunki. Na gorzyſtych brzegach *Dunaiu* naprzeciwko naszego miaſta wysypuią ſzańce. Między *Ratyzboną* i *Ingolſtadem* ma być założony oboz.

z Frankfortu dnia 19. Marca.

Slychać, iż głowna kwatera Gen: *Bernadotte* wkrotce będzie do *Schwetzingen* a Generała *Neu* do *Heidelberg* przenieſioną.— Adjutant Gen: *Jourdan* Ob. *Ruffin* spodziewanym ieſt na powrot, gdyż cel wyſłania iego nie zoſtał dopiętym. Mowią także, iż tu wkrotce Generał *Bernadotte* przybędzie. Deputacya przeznaczona od magiſtratu do negocyowania z Rzplitą *Francuzką* prawie codzień ſię zbiera.— Słychać, iż hrabia de *Lehrbach* z mocą bardzo rozległą, użytym będzie iako kommiſſarz przy armiy Cesarſkiey.

Podług pism niektorych, Imperator *Roſſyiſki* donioſł Papieżowi, iż ieſt obrany W. Miſtrzem *Maltańſkim* przez ięzyk *Roſſyiſki*, lecz Jego Swiętobliwość ieſzcze na to nie odpowiedziała. — Mowią, iż Krolowa *Neapolitańſka* pod zaſłoną mocney eſkadry *Angielſkiey* ma ſię udać z *Palermo* do *Wiednia*. W *Tryeście* czynią ſię przygotowania do iey przyięcia.

z Wyższego Renu dnia 20. Marca.

Trwoga z powodu zaszłey iakoby bitwy na dniu 14. i 15. między dwiema armiami, a która ſię aż do *Kehl* i *Strazburga* rozeszła zupełnie płonną była. Zapewniano iż patrole cesarſkie aż do *Kintzingen* przedarły ſię, iż armia *Francuzka* cofneła ſię nad jezioro *Konſtancyeńſkie* i Gen: *Jourdan* głowną kwaterę swoią do *Szaffuzy* przenioſł. Ztąd poruszenia w *Strazburgu* i wzmocnienie załogi w *Kehl*. Teraz okazuie ſię, iż wspomnione pogłoſki umyślnie roznieſione były, aby doświadczyć ſposobu myślenia mieszkańcow w *Niemczech*. W *Strazburgu* kommiſſarz Dyrektoryatu *Chriſtiani*, członkowie adminiſtracyi departamentowey *Grimmer* i *Kugler* i sekretarz departamentu *Botten* złożeni z urzędow zoſtali.

z Raſtad dnia 20. Marca.

Ob. *Alquier* przybył tu dnia wczorayſzego z *Strasburga*. Ob. *Bacher* znayduie ſię zawſze w *Raſtad*.

Dnia 23. Marca. — Tego wieczora przybyło 13. żołnierzy Franc: z iednym Trębaczem i Kapitanem. Miniſtrowie *Francuzcy* natychmiaſt oświadczyli w tym omyłkę, i że tylko przybyć miało czterech ludzi na zaſtąpienie ich ordynansow.

Deputacya Rzeſzy odprawiła dziś 94tą ſeſſyą. Sam tylko Miniſter *Moguncki* dał ſwoie votum. Inni żądali otworzenia protoknłu.

Treść słowney Deklaracyi i pobudek dla ktorych Kommiſſya Cesarska nie może dać ſwoiey ſankcyi na Conclusum Deputacyi Rzeszy pod dniem 2. Marca daney Deputacyi na iey powtarzane żądania.

„Gdy większość Deputacyi Rzeszy oddaie generalnemu Seymowi okoliczność Noty *Francuzkiey* pod dniem 1. Marca; i gdy ſię domaga od generalnego Seymu odpowiedzi na poprzedniczą Notę Miniſtrow *Francuzkich* pod dniem 2. Stycznia, a tym ſpoſobem zawczasu przyznaie, iż można zezwolić na żądanie Rządu *Francuzkiego* w tey Nocie wyrażone; Deputacya wychodzi w ten czas z granic związku w iakim ſię znayduie z naczelnikiem Rzeszy, a Deputowani Stanow zdaią ſię chcieć ſprawować władzę, iaka tylko znaydować ſię powinna na zgromadzeniu generalnego Seymu.— Większość Deputacyi przedſiewzięła procz tego uwiadomić Miniſtrow *Francuzkich*, iż poleciła Seymowi ich żądanie, i że zawſze była w ſtateczney chęci zawarcia trwałego pokoiu. Rząd *Francuzki* w ſwoich oświadczeniach pod d. 2. Stycz: i poznieypod d. 1. i 9. Marca, przywięzywał także zawarcie pokoiu, albo właściwie mowiąc, dalszy ciąg negocyacyi o pokoy, do nayważnieyszego warunku, względem którego Cesarz i Rzesza nic ieszcze nie poſtanowili.—Przez poſtępki woyſk *Francuzkich* nad *Renem*, Cesarz i Rzesza widzą ſię wpotrzebie przedſiebrania mocnieyszych śrzodkow, i wszyſtkie przyczyny każą używać oſtrożności w daniu odpowiedzi miniſtrom *Francuzkim*. Kommiſſya Cesarſka w nadziei, iż większość deputacyi ſama ſię przekona o ſprawiedliwości odrzucenia przez nią ſankcyi, unikneła nie miłego przełożenia tych pobudek w dekrecie kommiſſyi pod d. 14. tego mieſiąca.

Słychać iakoby hrabia de *Lehrbach* miał oświadczyć, iż gdy *Francuzi* zaiąwszy *Bryzgowią*, kontrybucyą na nią nałożyli, a coraz daley w kray Rzeszy wkraczaiąc mieysce kongreſſu niebespiecznym czynią, przeto ón nie może dłużey w *Raſtad* bawić, lecz przymuszony ieſt usunąć ſię do *Augsburga*.

z Stutgardu dnia 20. Marca.

Podług oſtatnich wiadomości śrzodek armii G. *Jourdana* pomknął ſię aż do *Moſkirch*; Mowią, iż głowna iego kwatera ieſt w *Stockach*, prawe ſkrzydło opiera ſię o jezioro *Konſtancyeńſkie*, Lewe zaymuie lewy brzeg *Dunaiu* aż do *Ebingen*.

Podług liſtow z *Szwaycaryi* kolumna *Francuzka* która ſię pomkneła z *Walteliny*, zaieła wyżſzy *Engadin* i zaieła wzgorki dzielące *Gryzonow* od *Tyrolu*. *Francuzi*

weszli dnia 10 do *Diſſentis* i *Ilanz*.— Kray *Gryzonow* ieſt iuż urządzony na Municypalności, większa część Członkow, które ſkładały Radę woienną zoſtała aresztowana.— Donoszą z *Iſpruka*, iż pierwszy zaciąg ochotnikow *Tyrolſkich* udał ſię na granice od ſtrony *Gryzonow* tak dla obrony przeyścia, iako też dla wspierania lewego ſkrzydła korpusu Gen: *Hotze*.

Dnia 21. *Marca*.— Podług liſtow z *Szaffuzy*, od dnia 9. t. m. codziennie w *Woralberg* odprawuią ſię potyczki. Gen: *Hotze* okazał w tych zdarzeniach wielką biegłość i odwagę, i potrafił ſię utrzymać w swym ſtanowiſku. Mowią, iż ten Generał zoſtał lekko rannym w potyczce d. 21. około *Mainingen* ſtoczoney.

Donoszą z *Tubingen*, iż Gen: *Vandamme* wyszedł d. 19. z *Ebingen* i udał ſię do *Hehingen*. Dowiaduiemy ſię także, iż część lewego ſkrzydła armii *Francuzkiey* pomknela ſię ku *Alb*, i że ieden iey patrol przybył dnia wczorayszego wieczorem do *Urach*. Niewiadomo dowodnie gdzie ieſt w tym momencie głowna kwatera G. *Jourdan*, lecz podług poruszeń obydwoch armii, można ſądzić, iż wkrotce ſtaną naprzeciw ſiebie.

Znaczna część woyſk Cesarſkich zaczeła obozować dnia 18 w kolicach *Biberach*. Kwatera głowna Arcy-Xięcia *Karola* była na dniu 19 w zamku *Umendorf*, o mile w ſtronie południowey względem *Biberach*. W tymże czaſie, Gen: *Jourdan* miał głowną kwaterę w *Pfullendorf* o 12 mil od *Umendorf*, przednie zaś ſtraże obydwoch armiow znaydowały ſię w bliſkiey od ſiebie odległości. Niewiadomo dotąd, czyli iaka zaszła iuż utarczka; wiele osob twierdzi, że ſłyszały na dniu 19 z południa ſtrzelanie z armat, które aż do rana nazaiutrz trwało. Lewe ſkrzydło armii *Francuzkiey* rozciąga ſię coraz daley ku *Ulm*. Gen: *Vandamme* przybył wczoray do *Tudingen*. Zapewniaią, że Gen: *Hotze* znaczne w woyſku odebrał poſiłki od Generała *Loudon*. *Francuzi* zaczeli w tych dniach oſtatnich pracować około miaſta *Freudenſtadt* w celu poſtawienia go w ſtanie obrony; do tey roboty użyto wielką liczbę inżynierow, żołnierzy i wieśniakow. Kuryer dziſiay tu przybyły uwiadomił nas o poſłanym rozkazie Gen: *Jourdan*, ażeby roboty około tey fortecy zawieszono, a woyſka, ktore były do nich użyte, udały ſię w dalszą drogę. Niewiadoma ieſt dotąd przyczyna wſtecznych tych rozkazow. Niektorzy tu twierdzą, że Dyrektoryat *Francuzki* wyrokiem ſwoim nakazał zawieszenie wszelkich czynności nieprzyiacielſkich naprzeciw Rzeszy, na mocy uczynionych z Dworem *Berlińſkim* układow.

Dnia 22. *Marca*.

Generał *Vandamme* od dnia 16. t. m. rozkazał zaiąć znacznieysze gościńce, które ſię znayduią między *Nekker* i *Dunaiem*. Korpus pod iego kommendą ſkłada ſię z 10. tyſięcy ludzi, z których 1000. kawaleryi. Pod nim dowodzą GG. *Compere i Harci*. Lekkie iego woyſka znayduią ſię w *Haingen*, *Urach* i *Melkingen*; głownieysze korpus ſtoi w miaſtach i wſiach zacząwszy od *Sigmaringen*, aż do *Tubingen*. Srzodek armii *Francuzkiey* pod kommendą G. *Jourdan* pomknął ſię teraz za territorium *Wirtemberſkie*. Dnia onegdayszego głowna kwatera znaydowała ſię ieszcze w *Pfullendorff*. Między *Fruncuzkiemi i Cesarskiemi* forpocztami zaszło kilka potyczek.

Dnia 24. *Marca*.

Z *Ulm* mamy pod dniem 22. wiadomość naſtępuiącą: „Słyſzano tu na dniu 20. a ieszcze bardziey na dniu 21. mocną kanonadę, dzis dowiaduiemy ſię, iż w obu tych dniach osobliwie dnia 21. przy *Pfullendorff* i *Alschhausen* zaszła potyczka, po którey *Francuzi* cofneli ſię ku granicom *Szwaycarſkim*. Tędy przechodziło 24. rannych *Auſtryakow*, na dniu 21. *Auſtryacy* zamowili kwatery w *Biberach* dla 1800. rannych i zaiętych w niewolą *Francuzow*. — Od dnia 20. armia Generała *Jourdan* całey ſiły ſwoiey nie wyruszyła, za zbliżeniem ſię armij Arcy-Xiążęcia. Na dniu 21. lewe ſkrzydło ucierało ſię pod *Ablach* między *Scheer* i *Pfullendorf*. Z drugiey ſtrony czerwono-płaszczowi odparli forpoczty *Francuzkie* aż do *Oſterach*. W tych utarczkach cztery ſzwadrony 8go regimentu ſtrzelcow *francuzkich* wiele ucierpieć miały. Głowna kwatera armij *Francuzkiey* z *Pfulendorff* cofneła ſię do *Stockach*. Rapportow iednak *Francuzkich* nie mamy.

z Strazburga dnia 21. *Marca*.

Oddziały woyſk mieyscowych, które tu były w poruszeniu, powracaią nazad do ſwoich kantonow. Spodziewamy ſię woyſk ze śrzodka kraiu. Lewe ſkrzydło armii obserwacyiney ma ſię posuwać ku *Szwabii* dla zaięcia wąwozow *Czarnego Lasu*.

z Manheimu dnia 22. *Marca*.

Dziſieyſzy nocy przybył do Generała *Bernadotte* kuryer z okolic *Stutgardu*. Z tego co od niego powziąść można, pokazuie ſię, iż ieszcze nie zaszła bitwa między armiami Generała *Jourdan* i Arcy-Xięcia *Karola*. Dodaią iż forpoczty *Auſtryackie* cofały ſię bez wyſtrzału, gdzie ſię tylko pokazały woyſka *Francuzkie*.

Dnia 23. *Marca*. — Generał *Bernadotte* wyiechał dziś do *Gemersheim*, dokąd od kilku dni udały ſię różne oddziały woyſk, ktore ſię tu i w okolicach znaydowały. Ten Generał ieſt tu dziś napowrot ſpodziewany.

z Lucerny dnia 12. *Marca*.

Na publiczney audyencyi daney nowemu poſłowi Cisalpinſkiemu Ob. *Visconti*. Prezydent Dyrektoryatu Ob. *Glaire* w mowie swoiey wyraził: „Rowność ieſt iedna z pierwszych podſtaw związku obu Rzpltow. Szczęśliwe *Cisalpiny* maią nad *Helwecyą* korzyść łagodnieyszego nieba, płodnieyszey ziemi, licznieyszych mieszkańcow. Nam doſtała ſię w udziale inna daleko wyzsza i rownowagę przynosząca korzyść. *Uboſtwo*. Ten to ſzanowny przymiot oddali od naszego odrodzenia wszelkie źrzodła zepsucia, i utwierdzi nam obraniaiące nas zasady i maxymy rozsądku. Za ich dobroczynnym wpływem zachowamy pod naszemi niepłodnemi gorami (obcy zaburzeniom ktore świat zakłucaią) te pełne zapału i męzkie cnoty, rownie iak moc charakteru narodowego, ktory ieſt w ſtanie utrzymania na zawſze naszey niepodległości.

Dnia 18. *Marca*.

Nasz Rząd wydał na publiczność naſtępuiący liſt pisany przez G. Kommen: *Maſſenę* do Ob. *Perrochel*:— W głowney kwaterze w *Koirze* d. 25. Ventose (15. Marca) Ob. Miniſtrze. *Auſtryacy* nie byli ſzczęśliwszemi w dolinie *Engadin*, iako i około *Renu*. Odbieram w tym momencie wiadomość, iż Dywizya G. *Lecourbe* przedarła ſię w tę część kraiu *Gryzonow*, i zabrała 3600. ieńcow, między któremi ieſt 1. Podpułkownik, 2. Maiorow, i 50. officerow. Wyprawa w *Gryzonach* kosztowała *Auſtryakow* 10. tyſięcy ludzi, tak w zabitych iako i ieńcach. Doſtało nam ſię iuż 36. armat, i przeszło 20. chorągwi, z których część należała do milicyi *Gryzonow*. Niech żyie Rzplta, pozdrowienie i braterſtwo.— Massena.

Do *Berny* przybył transport ieńcow *Auſtryackich*.

z Bononij dnia 9. *Marca*.

Oſtatniego Wtorku przybył tu G. *Championnet* z *Neapolu*, i natychmiaſt wyiechał do *Modeny*.— D. 5. przechodziło tędy 1500. *Francuzow* z oſtatniey konſkrypcyi, i udali ſię do *Romanij*.

z Turynu dnia 10. *Marca*.

Co tylko był uśmierzony bunt w *Monferacie*, natychmiaſt wybuchnął znowu w okolicach miaſta *Magdeleine* na prawym brzegu rzeki *Sturra*, w bliſkości *Foſſano*. G. *Grouchi* wydał natychmiaſt potrzebne rozkazy generał adjutantowi *Serras* udać ſię w tamtą ſtronę z niektóremi woyſkami należącemi do dywizyi południowey i z pewnym oddziałem iazdy *Piemonckiey*. Ten oſtatni podzieliwszy ſwoie woyſko na kilka oddziałow, uderzył na okręgi zbuntowane w liczbie 12. ſtoczył z niemi kilka potyczek, w których 40 ubił buntowikow i 50 zaiął w niewolą. Dowiaduiemy ſię teraz, że zgraie niespokoynych zupełnie ſą rozproszone; wszyſtkie wſie złożyły ſwoią broń, i podatek woyſkowy ieſt na nie nałożony.

z Florencyi dnia 12. *Marca*.

Rząd nasz chwyta ſię wszyſtkich sposobow, ażeby utrzymać dobre porozumienie z Rzpltą *Francuzką*, lecz obawia ſię, ażeby zabiegi te go nie omyliły. Dyrektoryat *Francuzki* rozkazał dopomnieć ſię o milion liwrow w sposobie kontrybucyi na *Toſkanią*. Dwór nasz przez niedoſtatek pieniędzy mocno ſię tym żądaniem zatrwożył. Nazaiutrz po przykrym przypadku Ob. *Scepeaux*, W. Xże dał temu officerowi w podarunku zegarek nasadzany brylantami, złotą tabakierę i worek z znacznym wexlem.— Ob. *Salicetti* przybył tu z *Rzymu*, i doniosł, iż *Civitta Vecchia* iuż ſię poddała. Ten Reprezentant ma ſię udać do *Liworny*.— Donoszą z *Luki*, iż tam zbiera ſię wielka liczba woyſk *Francuzkich*.

z Medyolanu dnia 15. *Marca*.

Kroki nieprzyiacielſkie rozpoczęły ſię nad *Adygą*; dywizya G. *Delmas* uderzyła, mowią, na Auſtryakow w okolicach *Werony*; nie wiadomo ieſt dotąd, iaki był wypadek tey bitwy. Mowią z drugiey ſtrony o wyprawie przeciw *Toſkanii*, która ieſt powierzona G. *Gauthier*. Rozchodzi ſię iuz wieść, że *Francuzi* zaieli miaſto *Liworno*.

z Neapolu dnia 26. *Lutego*.

Zaciągniono tu iuż 4. tyſiące młodzieży do gwardyi Narodowey. Rzplta *Partenopeyſka* ſkładać ſię będzie z naſtępuiących 11. Departamentow: Deput: *Pescara* ſtolica *Aquila*; *Garigliano*, *Stol. Germano*, *Volturno*, *Stol. Kapua*, *Wezuwiuszu*. *Stol. Neapol*, *Sangro*, *Stol. Lanciano*; *Oſanto*, *Stol. Fogia*. *Selo*, *Stol. Salerno*, *Idro Stol. Lecce*, *Bradano Stol. Matera*; *Crati Stol. Cozensa*; *Sagra Stol. Gatanzaro*.

OBWIESZCZENIA

Podaie ſię do powſzechney wiadomości, że na wyraźny rozkaz Nayiaśnieyſzego Pana, w *Berlinie* pod dniem 30. Grudnia 1798. wyſzedł okolny Edykt, który względem niektorych w prawie powſzechnym kraiowym i w ordynacyi ſądowey zawartych przepisow, iako to: 1.) względem unikuienia tumultow i kar na dowodzcow i uczeſtnikow; — 2.) zapisywania do hypotek praw gruntowych; — 3.) zabespieczenia praw dziecinnych przy rozwodach; — 4.) ſądzenia ſpraw o oſobiſte pokrzywdzenia i ukarania onych; — 5.) ſpoſobu opisywania ſądowych tranzakcyi. — 6.) Patentow na Pisarſtwo (Notariatus).— 7.) exekucyi przeciw zadłużonym, w aktualney cywilney ſłużbie Krolewſkiey zoſtaiącym officialiſtom; — 8.) ſekweſtrowania intrat z dobr nieruchomych dla uniknienia subſtancyi; — 9.) kosztow podrożnych, przez ſtronę ſtronie nadgrodzić powinnych; — 10.) przeciągu czasu do podawania prawnych wywodow; — 11.) prawnych śrzodkow przeciw kontumacyinym wyrokom, i nakoniec — 12.) dopuszczania ſtronom mijania pierwſzych inſtancyi, obszernieyſze urządzenia w ſobie obeymuie, i ktorego nietylko w drukarni Narodowey tamże doſtać, ale w exemplarzu w Pałacu Magiſtratur Rządowych w mieyscu ſądow Regencyi tuteyſzey przybitym doczytać ſię można. Tenże Edykt znaydować ſię także będzie w zbiorze Edyktow w roku zeszłym 1798. wyſzłych. — Dan w Warſzawie dnia 5. Lutego 1799.

Krolewska Południowo-Pruska Regencya.— de Meyer.

Kommiſſya wspolna przez Nayiaśnieysze Dwory dwa Cesarſkie i Krolewſko-Pruſki do upadłych sześciu Bankow, to ieſt: UUr. Piotra *Teppera*, Karola *Schultza*, Fryderyka *Kabryta*, Prota *Potockiego*, Macieja *Łyszkiewicza*, i Jana Dawida *Heislera* wyznaczona.

Wam JO, JW. W. Ur: Szlach: Sławet: i Staro: iako to:

Xięciu Ludwikowi *Wirtemberg* o Złł: 5969.— Sukceſſor: Piotra *Cieszkowſkiego* o Złł: 1300.— Morawiow Majorowi o Złł: 1698.— Sukces: Jana *Gran* Majora o Złł: 766. Dominikowi *Kaczkowſkiemu* Porucznik: o Złł: 785. gr: 15. H. *Wigura* Kapitanowi o Złł: 839.— Staniſławowi *Kozłowſkiemu* o Złł: 499.— Jozefowi Mytko *Wereszczatyńſkiemu* o Złł: 302.— Staniſławowi *Lublińſkiemu* i *Morgulec* o Złł: 429. gr: 8.— *Stamirowſkiemu* Kapitanowi o Złł: 313.— Jozefowi *Koſielſkiemu* Porucznikowi o Złł: 154.— Sukceſſor: Jana *Billinga* Doktora o Złł: 158. gr: 22.— F. *Grodzickiemu* o Złł: 216.— H. *Szterowi* o Złł: 85.— J. *Szydłowſkiemu* o Złł: 52.— Tadeuszowi *Sadkewſkiemu* o Złł: 208.— A. *Kalickiemu* o Złł: 157.— W. *Remiszowſkiemu* o Złł: 288.— M. *Liſickiemu* o Złł: 34.— Jozefowi *Szczutowſkiemu* Majorowi o Złł: 426.— Jozefowi de *Tylli* Chorążemu o Złł: 72.— *Dziawińſkiemu* o Złł: 50.— *Hampſfowi* Porucznikowi o Złł: 176.— Eugeniuszowi *Zdanowiczowi* o Złł. 65.— JX. *Fiazellemu* o Złł: 284. gr: 15.— Berkowi *Abramowiczowi* z Wyszogroda o Złł: 38. gr: 13. *Cymermanowi* o Złł: 44.— Fryderykowi *Penk* o Złł: 60.— Sukceſſorom Daniela *Krakau* Krawca o Złł: 858. gr: 23.— do ſkryptow, zaś do rachunkow, z xſiąg handlowych wyiętych.— *Mikułowſkiemu* Porucznikowi K. N. o Złł: 117. *Ziembowiczowi* o Złł: 99.— *Zawickiemu* o Złł: 72.— Felixowi *Szeliſkiemu* o Złł: 342. gr: 22.— *Młockiemu* Generałowi Adjut: o Złł: 40.— Sukceſs: *Synapiusza* o Złł: 52.— *Sobieſkiemu* o Złł: 341.— Sukceſs: *Schyndleea* o Złł: 471. *Oſipowſkiemu* Szambellanowi o Złł: 270.— *Teywlowi Judkiewiczowi* z Łucka o Złł: 1288.— *Weysenhoffowi* o Złł: 108.— *Lewanda* o Złł: 67. gr: 15.— *Zmudzkiemu* Chorążemu o Złł: 94. gr: 15.— *Niewęgłowſkiemu* o Złł: 54.— de *Tylli* Konsyliar: o Złł: 70.— *Woſkanowi*, o Złł: 84. gr: 15.— Teodorowi *Wrotowſkiemu* z Kam: Podolſkiego o Złł: 142.— Sukceſs: *Romanowſkiego* o Złł: 38. gr: 22. i puł.— Sukceſs: *Kaczkowſkiego* o Złł: 542.— Wincentemu *Pirożyńſkiemu* o Złł: 347. gr: 19.— *Herszkowi* z Zaſławia o Złł: 503.— *Radzikowſkiemu* o Złł: 271. gr: 15.— *Orańſkiemu* o Złł: 112.— *Czarnołoſkiemu* Podporucznikowi o Złł: 55. gr: 22. i puł.— JX. *Martwinow* o Złł: 65. gr: 15.— *Heraut* o Złł: 162. gr: 15.— Pozwanym nakazuie, ażeby pomienieni Pozwani, od daty obwieszczenia niniey-ſzego edyktalnego Pozwu, za tygodni ośm czyli w tenczas, gdy ſprawa ta, z Regeſtru przyzwoitego do ſądzenia przywołana będzie, przed ſądem teyże Kommiſſyi w mieście Warszawie w domie *Tepperowſkim* agituiącey ſię, osobiście, lub przez prawnie umocowanego, każdy wszczegulności Plenipotenta ſtawili ſię, a to na prawne popieranie tak Ur: Jana *Dmochowſkiego* Maſſy ſubſtancyi Ur: Jana Dawida *Heisslera*, tymczasowie poſtanowionego Adminiſtratora, iako też ſamego Ur: Jana Dawida *Heisslera* Powodow, ktòrzy na fundamencie ordynacyi ſądu nienieyſzey Kommiſſyi, zapozwanie was przez gazety i obwieſzczenia publiczne determinuiącey, ſtosuiąc ſię oraz do ſkryptow, i Regeſtrow z xiąg handlowych wyiętych, należność wyżey wyrażonych Summ okazuiących, dopraszali ſię Kommiſſyi, ażeby przerzeczonych pozwanych, każdego w ſzczegulności do zapłacenia Summ winnych, oraz zaległych prowizyi, do terminu satysfakcyi rachować ſię mianych, wraz z przezyſkami, i wydatkami prawnemi, na rzecz Maſſy *Heislerowſkiey* zobowiązać, a to pod rygorem w prawidłach Kommiſſyi ſwoiey wyrażonym, albowiem czyli ſię ſtawicie, lub nie? na terminie z ninieyszego zapozwu przypadaiącym, wyrok zaoczny, i oſtateczny iako ſądu naywyższego przeciwko wam ogłoszony będzie, i exekucya niezwłoczna zoſtanie.— Działo ſię w Warſzawie d. 20. Mieſiąca Sierpnia 1798. Roku.

(L.S.) *J. T. Wędrychowski S. K. B. Regent.*

DONIESIENIA.

W Drukarni Tomaſza *LeBrun*, Sukceſsora Piotra *Dufour*, w rynku ſtarego Miaſta, znayduią ſię naſtępuiące nowe Kſiążki: Korrespondencya miłoſna Likandra i Emilii, zł. 1. gr. 15. Moralnośc Paunie wychodzącey na świat, z Francuzkiego, zł. 1. Trajan czyli Panegiryk Pliniusza II. Kousula Nerwie Trajanowi Cesarzowi Rzymſkiemu, z wyroku ſenatu poświęcony zł. 2. Nieſtatek ſzczęścia ludzkiego czyli Przypadki P. Samuela de Louwry, zł. 3. Nowe Rozmowy w języku Francuzkim i Polſkim dla chcących ſię uczyć iednego lub drugiego z tychże ięzykow, na papierze hollenderſkim zł. 3. na ordynaryinym zł. 2. gr. 15. Teinture de la morale zł. 2. Sciagraphie de l'art de penser zł. 2. Recueil des idées élementaires pour ſervir de principes aux sciences morales, contenant: 1.) Principes géneraux de la morale. 2.) Principaux devoirs del'homme. 3.) Idée générale des sociétes ſimples. 4.) Principes généraux du droit public. 5.) Principes généraux du droit privé ou civil. 6.) Moyens généraux d'avancer le bonheur de la societe civile, 6 parties 12. ſl.— Bòg ieſt Miłością Nayczyſtſzą moia modlitwa i rozważanie przez P. *Ekartshausen* zł. 2.— Katalog wszyſtkich Kſiąg w Magazynie Tomasza *LeBrun* znayduiących ſię *gratis* u niego ſię rozdaie.

Dnia 11go bieżącego mieſiąca i dni naſtępuiących, odprawiać ſię będzie od godziny drugiey popołudniu w Pałacu dawniey Mennica zwanym Aukcya na ſuknie, bieliznę, pościel, meble, cynę, miedź, żelaſtwo, rożne ſprzęty domowe, ſzkła optyczne, malowania, zwierściadła i xiążki, których katalog z pod praſsy wyidzie, za gotowe pieniądze w monecie grubey ſrebrney w kraiu kurs maiącey.— w Warszawie dnia 4go Kwietnia 1799. roku.